

BUNUL ECONOM

ABONAMENTE:

Pe an 4 coroane (2 fl.); jumătate an 2 cor. (1 fl.)
Pentru România 15 franci.

ORGANUL

„Reuniunii economice în Orăștie“
Apare în fiecare Sâmbătă

INSERȚIUNI:

se socotesc după tarifă, cu prețuri moderate
Abonamentele și inserțiunile se plătesc înainte.

Să ne pregătim mai multă mulțumire.

A vorbi de o fericire în lumea aceasta, este un lucru foarte riscat, căci nu s'a născut încă omul, care se spună că a fost într'însa fericit, și care durerea nenorocirii, nefericirea, se n'o fi cunoscut, — dar' oameni cari se mărturisescă bucuroși, că de n'au fost cu totul fericiți, au avut totuși *zile de mulțumire* în lume, mai multe ori mai puține, hotărîse cu fericirea ori trecînd unele chiar în hotarile fericirii, de aceștia ș'au găsit și se găsesc peste tot locul.

De vei căuta însă să-i grupezi, să-i împarți, pe acești oameni după aceea ce a contribuit mai mult la mulțumirea și fericirea lor, vei afla că la 90 din sută temeiul din care le-a răsărit mulțumirea și binele, a fost *bunăstarea materială*, și abia zece la sută (ba nici atâți!) vei afla, a căror fericire să fi isvorit din o ideală iubire și gustare numai a artelor, a științelor, a ocupațiilor pur spirituale.

E departe de noi gândul să îndemnăm la o adorare a *materiei*, ca condiție sine qua non pentru ticnă în lume, dar' tot atât de greșiți am fi, când nu am ști arêta poporului nostru *însemnătatea materiei*, dacă nu ca *conditio sine qua non*, cel puțin ca *foarte însemnată condiție pentru mulțumire, pentru ticna vieții, pentru fericire*, întrucât se poate fericire aici în lume.

Asămănați numai viața singuraticelor familii din jurul vostru și vedeți, unde este bine și mulțumire mai multă, în acelea unde pururea e lipsă și miserie, ori acolo unde cele trebuincioase abundează? Abateri să află, firește, dar' din acelea să nu se facă regulă pentru toți. Asămănați apoi sate între sine, orașe, ținuturi și țeri bogate cu sêrace, și vedeți unde e sbuciumul nemulțumirii mai mare, în cele cu bunăstare

materială ori în cele sêrace? Și unde înfloresc apoi și câmpurile de muncă sufletească mai frumos, unde doamnă e sêrăcia ori unde e belșug?

Peste tot locul bogăția va eși biruitoare din asămănare; averea e temeiul pe care se pot clădi și dobândi palatele mulțumirii.

Atrăgînd luarea aminte a poporului nostru asupra acestui adevăr, pe lângă povețele ce după putință îi îmbiem de îmbunătățire a economiei sale, de înmulțire a venitelor, — îi punem eară și eară la inimă, că pe lângă înmulțirea venitelor, trebuie să ne învățăm și la ceva cam neobiceiuit la oamenii nostri: *la cruțare!*

Nimenea să nu aibă liniște în sufletul seu, de nu va ști, că din rodul ostenelelor sale, a cruțat zi de zi, lună de lună ori macar toamnă de toamnă (an de an), *ceva*, o zecime, o două-zecime, cât de cât, dar' ca să nu cruțe nimic, să nu se lase!

Ear' ca aceea ce a moștenit dela părinți să risipească, sau starea sa de față să o lase să se scufunde în mai rău: asta se și-o socoată fiecare drept o crimă față de sine însuși, un păcat neiertat și în cer și pe pământ!

Cruțînd azi, cruțînd mâne, picur cu picur face bălțuța, bălțuțele rîușor, rîușoarele ape mari și mări, — așa și bogățiile.

Dacă cumva părinții nostri n'au priceput destul de bine acest lucru și ne-au lăsat moștenire nimica toată ori chiar datorii, *să cruțăm noi*, spre a ne scutura de datorii și a face din nimica toată ceva mai mult, sau din multul moștenit, și mai mult, — și atunci vom simți deja în viața asta *multă mulțumire*, și vom pregăti terenul pentru urmașii nostri iubiți, să ajungă ei la și mai multă.

Dar' însăși îmbunătățirea stărilor slabe a trecutului și a timpului de față, a vedea cu ochii aceste îmbunătățiri, a ști că ai muncit și tu în cercul tău

de muncă spre aceasta, este o mare mulțumire pentru un suflet bun. Ear' crescînd, prin sirguincioase cruțări, bunăstarea unuia fiecăruia, crește în chip puternic bunăstarea noastră ca popor, și când de o mai înflorită bunăstare ne vom putea bucura decât azi, *altfel* vom sta în față cu toate greutatele vieți noastre, private și publice, culturale și naționale, decum astăzi putem sta! Și de altă *mulțumire*, bărbăție și fericire, cu mult mai înaltă, adiete fi-vor sufletele noastre și ale fiilor nostri, decum astăzi sunt.

Strîngeți dar' fraților Români, fiecare ban cu zece baiere în punga voastră înainte de a-l arunca cu ușurință, și șoptiți-vă în fiecare dimineață printre rugăciunile voastre, cuvîntul: *cruțare*, ca nici o zi el să nu vă iasă din minte!

I. Moța

AGRICULTURA

Scăderi în cultura grăului.

Grăul este planta cea mai de căpetenie între toate plantele ce se cultivă în țara noastră; de aceea cultivarea lui se face cu o deosebită îngrijire: locul îndestul de îngrășat, se ară de două ori, ba și de trei și chiar de patru ori, și se grapă. La timpul seu holda se plivește cel puțin odată. De celelalte lucrări nici nu mai pomenim. Este însă de știut, că nici o plantă nu cere atâta muncă, ca tocmai grăul, dacă e ca să reușească strălucit.

Ne vom întreținea de astă-dată, în preajma sămănatului de toamnă, asupra unor cerințe, cari mulți plugari le scapă din vedere, ear' altele le sunt cu totul necunoscute, vom arêta unele scăderi cari împedecă pe plugari de a-și asigura un venit cât mai mare din cultura grăului.

1. Întăia și cea mai mare scădere, ce plugarii sêvîrșesc în cultura grăului, este lăsarea *ogorului*. Sute și mii de jugere de pământ, ce rămân an de an

ca »ogor« în hotarul fiecărei comune, formează o pagubă ce nu se poate socoti! Cu toate-că este mai persus de ori-ce îndoială că, pe lângă o cultură rațională (înțeleaptă) a pământului, ogorul se poate înlocui prea ușor, fără-ca grâul să sufere din lipsa lui. Rapița, bobul, mazăricea, mazerea, cucuruzul de nutreț, cânepa, trifoiul ș. a. *dirig pământul pe sama grâului tot așa de bine ca și ogorul.* Folosul ce de altă parte îl aduc ogoarele, ca loc de pășune pentru oi și porci, este de mică însemnătate. Cu chipul acesta un juger de ogor nu aduce în cele din urmă decât un venit de 2—3 cor. și poate nici atâta, pe când sămănat cu unele din plantele mai sus pomenite, ar aduce zeci și sute de coroane! Această împrejurare trebuie luată în de-aproape socotință și, dacă acum mult nu se va putea face pentru îndreptarea rēului, să se facă măcar pe viitor.

2. O altă scădere mare se cuprinde în modul cum se face însuși sămănatul, care este de două feluri: prim împrăștiere și în rinduri. Prin împrăștiere se sămăna atât cu mâna cât și cu mașina; ear' în rinduri se poate sămăna numai cu mașina. Peste tot *se i-se dee întâietate sămănatului cu mașina,* odată pentru-că e mult mai spornic, și a doua pentru-că *se face o însemnată cruțare de sămână,* se cruță cel puțin a treia parte din sămână obișnuită. Așa că cine are să samene 16 ferdele de grâu, sămănând cu mașina, 4—5

ferdele le cruță, și toți locuitorii unei comune, cari cu chipul de până acum ar trebui să samene să zicem 500 jugere de pământ, întrebuițând de 1 juger câte 8 ferdele, laolaltă 4000 ferdele, sămănând cu mașina ar putea cruța cel puțin 1000—1500 ferdele. Cu economia făcută în sămână și în lucrători, s'ar putea procura cu înlesnire mai multe mașini de sămănat, pentru comuna întreagă și ele să plătesc singure în vre-o 2 ani! Micii proprietari ar trebui să se întovărășească și așa să le cumpere. Fabricile le dau pe plăți în rate. Având acum în vedere, că o mașină de sămănat bine îngrijită ține 15—20 ani și poate și mai bine, folosul lor este, credem, îndestul dovedit.

Lucrarea cu mașina este deservită, anume: depărtarea dintre rinduri se face deopotrivă, asemenea și între grăunțele sămănate, astfel că fiecare ajunge la afunzimea recerută, și are loc de ajuns pentru a se desvolta, nede-când lipsă de lumină și de umezeală, cum nici stând o plantă în calea alteia și împedându-se în creștere.

Depărtarea obișnuită între rinduri este de 12—15 cm., ear' adâncimea la care se îngroapă grăunțele este de 2¹/₂ până în 4 cm. De altfel și una și alta se pot îndrepta după trebuință, mărindu-se ori micindu-se, căci mașina îngăduie.

La sămănatul cu mașina în rinduri, arătura se grapă odată sau de

două-ori înainte de sămănat, ear' după sămănat să dă numai cu tăvălugul, ca să se îndese țerina, să se oblescă și pământul să-și păstreze mai bine umezeala.

3. O a treia scădere se cuprinde adesea în însușirea *sămânței.* Să știe că »ce sameni, aceea răsare«. Sămână bobonată, bine aleasă, »numai firul grâului«, îndeplin coaptă, nesgăriată sau ruptă cu mașina, și bine tratată cu peatră vênătă, toate aceste sunt neapărat trebuincioase pentru-ca grâul să isbutească. Cercări repetate au scos la iveală, că din sămână treerată cu îmblăcii și tratată înainte de sămănat cu peatră vênătă, nu s'au perdut mai mult de 4 grăunțe din sută, pe când cea treerată cu mașina și-au perdut puterea de a încolți până la 62 grăunțe din sută. Pentru sămănat dar', să alegem snopii cei mai frumoși în spice și să-i batem cu îmblăcii, nu în mașină.

Dacă s'ar îndrepta de economii nostri macar scăderile despre cari am scris aci, am face un pas însemnat pe calea plugăriei mai înțelepte și spre bunăstarea noastră îndeosebi și deobște.

ROMUL SIMU

STUPĂRIT

Insoțire de stupari. Reuniunea învățătorilor români gr.-or. din protopopiatele Arad, Boroșineu, Buteni, Chișineu, Halmagi, Radna și Șiria, — și-a luat printre celelalte

pătă acest oraș, al cărui plan sămăna cu o figură geometrică. Orașele americane au planuri de regularitate geometrică, dar' sunt foarte urite. Pekingul e frumos. Pricina e, că spiritul arhitectului chinez, pe când el plămăia abstracțiunile geometrice, nu uita totodată nici decum, realitatea vieții pământeste, de care e legată viața omului. Lacuri, grădini, figurează în planul său; fiecare coperiș se vede printre mai mulți arbori. Arborele este unul din cele mai frumoase dintre toate podoabele. Și-s bine formați totdeauna de natură, care e cea mai bună măeastră.

Pentru morminte, pinii cu scoarța lor albă, formează un contrast luminos la monumentele întunecoase. La templurile învățătorilor sunt sălcii, ale căror foi palide pe cren-gile fragede, dau o podoabă liniștită și gânditoare. Peste tot, în ori-ce loc, la ori-ce edificiu, o voință conștientă de lucrul său, a plantat verdeața, care dă acestui oraș caracterul de viață atât de puternic, încât învisează chiar și ruinele.

Au unele plante și un sens mistic? Arborii au ei oare o cugetare, o limbă, și în

FOIȚĂ

A P U S

S'a scoborit soarele-rege
Și mâniat a dispărut,
Pe când a lunii pală rază
Cu dor adânc l'a petrecut!

Ea visătoare a rămas
Privind la mirele-i apus:
De câte-ori n'ar fi voit
Să stea cu el odată sus.

A ntârziat ades pe cer
Și-a stat o clipă 'n mândra-i cale;
El a trecut, — privind cu dor,
Ea palidă s'a stins în vale.

De-atâta viață amărită
Ea tristă capul și-l apleacă;
Sub nori s'ascunde cu durere
Și plânsul singură-o îneacă.

Maria Popescu.

Verdeața în Peking.

Dacă privești orașul Peking dintr'un punct mai înălțat, de pe turnurile »misiunilor sau de pe virful zidurilor, capitala asta a Chinezilor are înfățișarea unui parc uriaș de arbori, verdeață și coperișe, însă mai multă verdeață de cât coperișe. Cele mai mari, cele mai vâzătoare din coperișe, sunt la palat, văpsite galben. De acolo vine acea vorbă a unui diplomat, că: »Pekingul e ca niște galbenuse de ouă într'un blid mare de spanac«.

Se află oameni civilizați pentru cari frumseța cetăților e a vedea multă peatră, mult asfalt și fără arbori. Chiar arhitecți mari par a crede că arta lor trebuie să se depărteze de natura viețuitoare și că un loc împodobit cu petri e mai frumos de cât un loc viu, unde livezi de iarbă, boschetele și arbori încunjoară zidurile.

Arta chineză nici nu pricepe pe omul depărtat de plantațiune (de pomi și arbori), palatul fără grădină, orașul fără umbră. De aici vederea viaie de parc stufos, ce-l ca-

ține de natură școlară, și o prea frumoasă țintă *economică*, pentru care se va întreprinde cu toată puterea.

S'a înființat anume o „*Insotire de stupari*” în sinul Reuniunii, cu acel gând bun, că fiecare membru, adică fiecare învățator, să lucreze în satul seu, pentru sporirea numărului părtașilor la Insotire, deci pentru sporirea stuparilor. Tălmășirea e lățirea albinăritului și stupăritului prin învățatori între poporul din cele 7 protopopiate, amintite mai sus.

Pe lângă prețuri de tot neînsemnate, această insotire va împărtași pe membrii săi cu coșnițe, cu ori fără albine. Regulamentul acestei „*Insotiri*” e alăturat la „*Protocolul*” edat despre lucrarea Reuniunii învățătorilor din numitele protopopiate în anul trecut.

V I I E R I T

INDREPTAR

pentru manipularea în chip rațional a mustului și a vinului.

I. Pregătiri pentru cules.

Cea dintâiu și cea mai de căpetenie cerință la stoarcerea fără greș a mustului, la desvoltarea vinului, și la ținerea lui în stare bună, este *curățenia*. Pentru aceea înainte de a ne apuca de stors, trebuie să ne aducem în ordine pivnița, teascul și toate acele unelte, pe care le folosim în vremea storsului.

E tare lătit răul obicei, că în pivnița pentru vin, se pun verdețurile (legumele), napii burgundici, curechiul acru, crastaveții cei în oțet, lapte, carne proaspătă ori afumată, și multe alte materii ce putrezesc ori înfloresc, și

inimile oamenilor pot ei oare chema, cu umbrele lor, simțăminte? Chinezii cred că da.

În literatura lor se află scrieri foarte dulci, care ne traduc cântarea plantelor: spre exemplu cântarea bambusului. Acești poeți galbeni au pătruns mai profund ca ai noștri în adâncul lucrurilor. Iubirea lor pentru viațuire e așa de mare, încât ei simt viața în plante, în arbori, cu o agerime, care face că până ei o poetizează, nu mai e simplă rețorică, ci credință.

Eu i-am priceput când am văzut arborii, a căror plin întregeste desemnul templelor!

La țară afară, aproape de observator, nu departe de marginile grădinei împărătești, se vede un astfel de arbore interesant. N'are nimic bătător la ochi, nici ce să te faci să-l admiri, afară de marea armonie a acestor trei elemente: coperișe vinete, o cupolă de arbori cu frunzele întunecoase, înconjurat de zid roșu. Îți pare, că vreau a-ți spune: *întră. E natura viețuitoare în calmul templelor!*

Și multe din aces e temple (biserici) ne-au închis azi porțile. Mulți călători se

cari strică aerul pivniței, răspândesc aer împuțit, rău, și dau privilegiu bogat la felurite înflorituri stricacioase. Acestea apoi străbat în bute prin deschizătura buții ba și prin doagele ei, și pot trage cu sine boale de vin, înoțetirea sau acirea lui, îi dau miros înflorit și-l strică.

Aceste materii dar' trebuie îndepărtate din pivnița cu vin! Marginile buții și mai ales doagele ei din jos și grinzile pe care stă, trebuie curățite de înfloreala ce s'ar fi așezat pe ele, frecând cu o perie anume, aspră; pivnița trebuie măturată și aerisată, — lucru ce îți recere firește, câteva zile.

După-ce am făcut ca aerul din pivniță să fie cu totul fără miros și curat, trebuie să cercetăm lăuntru butoaielor și buților, că oare nu au miros rău sau nu-s înflorite? Deschidem drept-aceea gura butoiului ori buții, și mirosim; dacă mirosul e de aer curat sau trage încă a pucioasă, vasul e probabil bun; dar' să băgăm de samă, că, câte-o peată mică albă de înfloritură, începută numai ici-colo prin vas, nu-i dă încă miros rău, *vinul însă îl va strica!* Trebuie drept-aceea să ne îndreptăm despre curățenia fiecărui butoiu așa, că slobozim în fiecare, cu o pișcătoare ori înțepenită de un drot, o turțiță de pucioasă („*ainșlag*”) aprinsă. Dacă pucioasa va arde mai departe, înșamnă că butoiul e de tot curat de floare, și e bun pentru a pune în el

plâng de aceea și osândesc neîngăduința chinezilor, micimea de gândire a »Cereștilor« și superstițiunile lor...

Eu voiu spune pentru-ce nu se mai deschid unele templuri călătorilor europeni, spre exemplu templul »Cerulei«. Altă dată puteai intra acolo în toată liniștea. Chinezul, neavând spiritul religios al Hindușilor, al E-vreilor, al Creștinilor, al Dahomenilor sau Polinezilor, nu credea nici decum că ființa de față a unui european în bisericile lui, ar fi în stare să le facă mai puțin sfinte. Se putea deci visita în toate detaliile templul acesta. Mi-s'au dat chiar și fotografiile. Chinezii l'au închis în urma unei vizite de turiști americani, cari au dejunat acolo și după dejun, împrejurul cuptoarelor de bronz, unde face împăratul jertfă, au lăsat rămășițele mistuirii lor.

Am vorbit despre arbore în arhitectură. Floarea se multiplică în decorul grădinilor, livezilor și al locuințelor. Imi aduc aminte, că, vorbind despre grădinile chinezești, înaintea multor oameni, m'au întrebat despre o serie de plante pitice în mici oale

must ori vin; dar' dacă pucioasa se stinge în butoiu, e semn că acela e încă înflorit. A pune must ori vin într'un astfel de butoiu, nu e iertat.

Unii „să ajută” la acest lucru astfel, că deschid gura buții ori cepul, or amândouă, și le lasă ciasuri întregi deschise, ca să între aer curat, în vas. După aceasta, în aerul curat pucioasa arde, dar' cu asta nu s'a ajutat răului nimic, butoiul rămâne tot cu floare, și nu se poate folosi.

Ținerea în curățenie a buților.

Din pățanie știm aceea, că butea de va rămânea în e numai un pic de vin, să acrește ori înflorește, și curățirea atăror buți recere multă trudă. De aceea: de câte ori tragem vinul dintr'un butoiu (ori bute), trebuie să-l spălăm îndată bine-bine cu apă rece, și toată rămășița de drojdii, să o clățărăm temeinic, să easă afară, apoi să astupăm bine gura din jos a buții și să afumăm butea cu turțiță de pucioasă liberă de arsenic, ear' după afumare, să-l astupăm bine. Pentru afumare cel mai potrivit e dopul anume pentru afumare, un dop cu gaură în mijloc, pin care trece o rudă de drot cu cărlig la capăt. De cărlig atărnăm turțița de pucioasă și la capătul din jos acățăm o ulcică foarte mică, pentru-ca pucioasa să nu picure în bute, ci în ulcica prinzețoare. Și e bun pentru aceea acest dop anume, căci pucioasa ne-arsă nu picură pe fundul buții, și aceea o știe

de formă hărocă. Le-am văzut și pe acelea. Mii de persoane le-au văzut. În Singapore, chinezul Wampo a adunat în grădina sa tot ce se poate vedea în felul acesta. El are un stejar de 30 ani, care făcea ghinde, dar' a cărui trunchiu, crengi și foi puteau să încapă pe un loc de 20 centimetri larg și ale cărui rădăcini aveau loc într'un vas de mărimea unui pahar de bere. El avea și un șir de tufișuri ciocărtite în figuri de animale, de plante variate și de oameni. Și multe alte soiuri de jocuri cu pomii. Dar acesta nu se poate numi grădinărie chinezească.

Realitatea aparținând atât grădinei sêracului, cât și aceleia din palaturi, e foarte depărtată de aceea. Pentru a-și împodobi locuința, Chinezul n'are totdeauna această bolnavă plăcere de a chinui natura. Arta lui cea mare e de a o cinsti. Și cum face parcuri frumoase pentru capitală, pentru palatele sale împărătești, el știe să-și facă grădini drăguțe pentru moșiile sale.

A fost o eroare din partea scriitorilor moravurilor chinezești, cari au scris, că arta chineză în grădinărit constă numai din creș-

fiecare proprietar de vin, că dacă se adună pucioasă în bute, mustul în vremea ferberii sale capătă dela aceea un miros greu, de care numai foarte cu anevoe îl mai putem mântui.

Buțile goale trebuesc în fiecare lună afumate odată, căci altfel, mai ales în pivnițele umede, butea ușor înfloare.

Buțile ce au înflorit adeseori, nainte de a pune must în ele, ori de a trage vin, trebuie să le clătărim de mai multe ori cu apă rece, căci înflorirea deasă, face vinul acru.

Curățirea buților înflorite ori oțetite.

Buți înflorite nu pot fi curățite prin simplă spălare cu apă rece, nici prin opărire, ci trebuie să luăm jos un fund al buții și floarea, cum și „piatra de vin“ prinsă sub floare, trebuie să o radem bine până la lemnul curat, apoi cu o perie de rădăcini să o periem, să clătărim cu apă rece, apoi să opărim butea cu apă bine ferbinte, și la urmă să dăm earăși cu apă rece.

Fundul, după o curățenie de-ase-menea, îl așezăm earăși la bute și apoi să o afumăm. (Va urma).

INSOȚIRI, TOVĂRĂȘII

„Insoțiri populare de păstrare și ajutorare“. Reuniunea învățătorilor români gr.-or. din cele 7 tracte protopresbiterale din jurul Aradului, și-a luat printre scopurile sale de natură școlară, și următorul

terea tufișurilor în formă de oameni sau de animale și în a face să crească arbori bătrâni în vase mici.

Numesc florile mai ales iubite de grădinăria chineză: Iris, chrysanthemele, balsaminele, campanulele, pansellele, lăcrămioarele, isma, ochiul bouului, stelișoarele, (margaretele), floarea soarelui, lilia, bujorul, garoafa, geraniumul ș. a.

Toată floarea aceasta simplă e folosită de podoabă fără a fi chinuită. Vorbesc de generalitate, fiind-că amatori bolnăvicioși sunt în toate țerile.

Flori simple, arbori simpli, într'o simplă grupare: eată într'adevăr grădinile cele mai dulci, care se află atât în Peking, cât și în împrejurime. Cele mai frumoase sunt cele cari incunjoară „templul înțelepților“, adăpostitoare a celor-ce se rețin dela dulcele lumii. Visătorii, cari doresc să aște acolo repaus și vreau să-și sustragă corpul lor dela hrana prea bogată, își pot hrăni sufletul în-grăția tufișelor înflorite și totodată în vederea strălucită a șesului întins și a celorlalte grădini și parcuri, a vilelor și templelor, cari se văd până la gigantele ziduri.

scop economic, de multă însemnătate, pe care de-l va putea atinge și numai în parte, va face un lucru de laudă pentru popor. A hotărât anume în adunarea sa din urmă (în vara asta) și și-a întocmit Statute, după cari să înființeze prin comune Insoțiri populare de păstrare și de ajutorare, un fel de bănci sătești, cari să facă să se învârtă banii oamenilor aci între ei și să rămână între ei, să crească averea lor aci acasă, și mai ales să fie viu îndemn tuturor la *crutare*.

Membrii Reuniunii învățătoresți, (peste 240 învățători), vor primi îndatorirea și își vor lua înșiși cu drag asupra lor chemarea, de a îndupleca inteligența și frunțașii comunelor, ca să înființeze atari Insoțiri sătești de păstrare unde numai se poate.

Scopurile pe cari le vor avea Insoțirile înainte ochilor lor, vor fi nu atât câștig bănesc pentru membrii proprii, cât mai mult spriginirea așezămintelor culturale locale.

Vom fi fericiți când vom putea vesti și fapte împlinite de telul cum planul e făcut.

HIGIENA

„Nu scuipați pe jos“
sau: lupta împotriva ofitei.

— Povete pentru popor. —

La sfârșitul unui războiu, sau după încetarea unei întinse molime, ca ciuma și colera, scrie „Gazeta Săteanului“, suntem obișnuiți să facem socoteala vieților stinse și să deplângem marele număr de jertfe.

Dar' pe când războiul și molimele mari se ivesc în viața unui popor numai din când în când, după un lung șir de ani, pe atunci, în fiecare an, un alt dușman al omenirii seceră neîncetat,

Voința, puterea oamenilor, cari au desemnat această panoramă în toate detaliile sale de monumente și de grădini, de câmpuri, de livezi, de drumuri și de canale, pier într'un întreg de frumseță simplă, așa de simplă că apare natura singură.

Când chinezii au schimbat natura, umplând riuri, creând, rețezând munții, înălțând terenul, tăind păduri mărețe, plantând parcuri, recreând din nou psisagile, mândria lor fu, ca această lucrare să pară aceea a naturii.

Această impresiune ce mi-au dat-o ei în aceste mari împodobiri, cari ajung până la orizont, am regăsit-o în lăuntruul caselor lor bogat înzestrate cu flori.

În Peking, în cele mai sărace locuințe, în cele mai bogate palaturi, se văd în vase de faianță sau de aur florile mărului sau ale persecului. Și poezii, când descriu farmecul virginelor, asemănă frumsețea lor cu frumsețea ramurei în florile de prun.

Așa de mare rol au arborii și florile în viața poporului chinez.

(După Am. Agr.)

Un turist francez.

iarna și vara, un mult mai mare număr de vieți omenesti, de cât ori-ce războiu și de cât ori-ce molimă, și, poate tocmai pentru-că acest dușman ne atacă fără răgaz, ne-am deprins cu el, nu-l mai luăm destul în samă, și prea puțini își mai dau osteneala să facă și socoteala jertfelor sale.

Acest primejdios dușman, care de câți-va ani încoace își caută jertfele și prin satele noastre, este „ofitica“ (boala uscată).

De cătră cei chemați a supraveghea mișcarea boalelor în țară, s'a dovedit că și la noi mor de ofitica în fiecare an cel puțin 3 din 1000 oameni, și că dintre 1000 morți, cel puțin 120 sunt răpuși de ofitica!

Jertfele ofitei fiind așadar' nemăsurat de mari față de cei răpuși de alte boale, trebuie ca atât ocăruierea cât și poporul, orașanul și săteanul, tot de-opotrivă să luptăm pentru a opri în calea sa nimicitoare pe acest viclan dușman al vieților omenesti.

Toată lumea crede că ofitica e molipsitoare, ear' învățații au dovedit că molipsirea se face prin sēmēnta ofitei: un fel de bețișor de tot mititel, ce poate fi văzut numai cu ochianul.

Acest bețișor viu, sēmēntă a ofitei, trăește și se înmulțește cu o iuteală ne mai pomenită în plămâni (bojocii) oficosului; dar' el trăește și sporește și în laptele și carnea vacilor oficoase, și se mai află în praful ce acopere ulițele, zidurile caselor, pardoselele, mobilele, hainele, dar' mai ales lucrurile din odaia locuită de un oficos.

Fără îndoială cele mai de multe ori ofitica se răspândește prin scuipatul oficoșilor.

Și într'adevăr, oficosul, ori unde ar fi el, când îl năpădește tusa, mai totdeauna scuipă pe jos.

Scuipatul său, încărcat de sēmēnta ofitei, se usucă, apoi se preface în praf, și la cea mai mică adiere, se ridică și zboară în aer, ear' acest aer intrând în plămâni celor ce-l răsufală, poate căsuna acestora îmbolnăvirea de ofitica.

De aceeași primejdie suntem amenințați pe stradă, într'o prăvălie, în cârcimă, într'un loc de adunare, într'o cancelarie, într'o fabrică, la gară, în vagon, în scurt în toate locurile, pe unde vre-un oficos a stat sau a trecut tușind.

În toate aceste locuri, bețișoarele ofitei pot fi virite în plămâni nostri prin aerul pe care îl răsufălăm, și ne pot ast-fel însēmēnta ofitica.

Să nu ne mirăm dar' că în mai multe orașe din țeri străine cel-ce scuipă pe jos în uliță, este urmărit și pedepsit prin amendă în bani, pentru-că, dacă ar fi cu puțință să facem și la noi ca nimenea să nu mai scuipe pe jos, hotărât că întinderea ofitei ar scădea curând, până ce ea s'ar stingea de tot!

MESERII

Avis învățăcelilor de meserii.

Biroul universității săsești din Sibiu publică concurs pentru 12 stipendii à 100 cor. învățăcelilor de meserii, cari cercetează vre-o școală industrială.

La aceste stipendii pot reflecta tinerii aparținători comunelor din fostele scaune *Nocrichiu* și *Mercurea*.

Rugările dimpreună cu atestatul de paupertate și atestatul școlii industriale, au să fie înaintate la susnumitul birou până la 15 Octomvrie st. n.

Comunele aparținătoare susnumitelor scaune, au fost și sunt toate aproape comune românești, din cari sigur se vor afla tineri cari cercetează vre-o școală industrială cu bun succes. Acestora li-se dă bun prilej de a dobândi un ajutor bănesc anual.

Anuarul I. al Reuniunii sodalilor români din Sibiu, pe care l'am vestit în numărul trecut la această rubrică, a apărut cuprinzând unele date dela întemeierea ei până la 31 Decemvrie 1899, și e publicat de comitetul reuniunii. Prețul 1 cor. 20 bani, cu portpostal 1 cor. 40.

Este întâiul anuar de felul acesta la noi Români și dă puțință să aruncăm câteva priviri în trecutul sbuciumat de peste 30 de ani al acestei reuniuni. Comitetul Reuniunii, în frunte cu presidentul seu dl. *Victor Tordășianu*, învățat pentru cauza cea mare a întemeierii și propășirii clasei noastre de mijloc — merită deservită laudă și spriginul tuturor conaționalilor noștri, pe cari îi îndemnăm să cetească în filele trecutului plin de greutate, dar și de inimi calde, nobile, pentru a-și scoate puterile de lipsă în lupta prezentului.

„Anuarul“ dlui *Tordășianu* și ce privește ajustarea exterioară și execuția tehnică e cât se poate de prezentabil și e împodobit cu vrednicele portrete și biografii ale bărbaților, cari au pus umărul la înființarea acestei reuniuni și cari sunt: vener. president onorar, *Nicolae Cristea*, asesor consistorial; marele arhieru, primul patron al reuniunii *Andrei baron de Șaguna* (cliseu nou făcut după un portret din zilele ultime ale vieții); P. S. Sa episcopul Caransebeșului *Nicolae Popea*, ca naș al steagului Reuniunii; regretatul comerciant *Antoniu Bechnitz*, ca întemeietor al I-ei fundațiuni pentru meseriași, și în fine portretul membrului onorar *Nicolae Simtion*, fost vicepresident în restimp de 30 de ani.

Anuarul, are următorul cuprins interesant:

Introducere. Din memoriile lui N. Cristea. Un cuvânt la aniversarea de zece ani a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, sârbată la 8/20 Octomvrie 1878. Discursul de deschidere al presidentului Nc. Cristea, rostit la expoziția jubilară din 2—9 Octomvrie 1892. Cuvânt retrospectiv, rostit de presid. Reuniunii *Nicolae Cristea* la închiderea expoziției industriale jubilară. Raportul juriului expoziției industriale române ținută în Sibiu la 2—9 Octomvrie 1892. Jubileul „Reuniunii

sodalilor români din Sibiu“. Apreciere din „Tribuna“ nr. 217 din 1892. Dare de seamă asupra expoziției jubilară aranjată din 2—9 Octomvrie 1892. Discurs de deschidere, rostit de presid. Reuniunii dl N. Cristea în adunarea generală, ținută la 5 Septemvrie n. 1897. Raportul comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ despre periodul dela 1894 până la finea lui August a. c. *Nicolae Cristea*, întemeietorul și primul president onorar pe viață al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“, (biografia). Archiepiscopul și metropolitul *Andrei bar. de Șaguna*, fost prim patron al „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiu“, (caracteristică de Ioan Slavici). Testamentul marelui Șaguna. Episcopul *Nicolae Popea*, nașul steagului „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ (biografie). *Antoniu Bechnitz*, întemeietorul fundațiunii „Bechnitz“ a „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ (biografia). Tipograful *Nicolae Simtion*, primul membru onorar pe viață al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“. Raportul general al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ pro. 1897—1899. Localul. Mobiliarul. Biblioteca. Corul Reuniunii. Producțiunile publice. Sediințele literare. Festivități. Fondurile și fundațiunile Reun. Fondul expoziției jubilară. Fundațiunea *Antoniu Bechnitz*. Fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor români din Sibiu. Fondul expoziției anuale. Fondul neatacabil. Reuniunea noastră în serviciul copiilor sâraci. Avera Reuniunii. Membrii Reuniunii. Afacerile noastre interne. Anuarul nostru. Repriviri. Propuneri. Rațiociniul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ pro 1897, 1898 și 1899. Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“. Consemnarea membrilor „Reuniunii sod. români din Sibiu“:

Fundatori (nici unul); Pe viață 2. Onorari 1; Ordinari 217; Ajutători 183.

Recomandăm tuturor, îndeosebi măestrilor români acest „Anuar“, oglinda zbuciumărilor celei dintâi Reuniuni de acest fel la noi Români de dincoace.

ȘTIRI DE TOT FELUL

„*Vierii*“. Înaltul ministeriu reg. ung. de agricultură scoate din timp în timp cărțile cu povețe economice. Pune pe cei mai chemați învățați să le scrie, împreună în ele luminile științei cu învățătura praxei (probei, lucrării însași). Cutare învățat în ale plugăriei scrie despre plugărie, cutare în ale îngrijirii vitelor despre aceasta, bine priceputul în ale lucrării viiei și îngrijirii vinului, despre aceasta. A scos până acum vre-o 20 cărțile de acestea. Cea de sub Nr. 19 cuprinde „*Îndreptar despre manipularea mustului și a vinului pentru proprietarii mai mici*“, dând cele mai amenunțite povețe despre toate: dela îngrijirea vaselor, pregătirea pentru cules, până la culesul însuși, așezarea mustului așa ca să se păstreze bine și să se desvoalte vin de preț din el, etc.

Dar cărțile domnului ministru, deși pline de bune învățături, am putea zice învățături fără greș!, pentru poporul nostru sunt atât cât nimica, căci scrise fiind numai ungurește, cărturarii

români nu le pot pricepe, nu le pot lua nici un folos.

„*Bunul Econom*“ vrea să vie în ajutor economilor români, traducând pe rând, câte una, ori și 2—3 de-odată, din aceste cărțile.

Cu numărul de azi facem începutul. La „*Vierii*“ cetitorii noștri au începutul broșurei despre îngrijirea mustului și vinului. Apropiindu-se timpul culesului viilor, cetitorilor noștri le vor fi tocmai binevenite aceste îndegătări. Le dăm cu drag, dorind să le aibă cât mai mulți folosul.

Pe vremea culesului vom fi trecut, credem, peste tot ce e mai de lipsă să fie știut la această lucrare.

Vom urma apoi cu povețele din alte brațe ale economiei.

Numărarea poporațiunii. În virtutea articolului de lege 43 din 1899, la sfârșitul anului acestuia se va face numărarea poporațiunii țărilor de sub coroana Sf. Ștefan. Ministrul de comerț a dat deja autorităților îndrumările de lipsă. Numărarea va dura 10 zile.

Falsificătorii de bani parcă prind îndrăzneală, căci aflându-se mulți bani falși în circulație, s'au pornit aspre cercetări, și s'a descoperit o puternică bandă de falsificători în Pesta sub căpetenia fostului avocat și deputat ungar *Takács Zoltán*, apoi a doua bandă în Turda, care e pusă la recoare, și acum o a treia în comitatul nostru. Vineri Sâmbătă și Duminecă în săptămâna trecută patrulă mari de gendarmi au ținut aspre cercetări la mai multe persoane, — mai numai Jidani — bănuți ca falsificători. Din Geoagiu au și arestat pe unul, ear' în alte părți se urmează cercetările.

I. P. S. S. Metropolitul I. Mețian vine la Sebeșul-săsec în 23 Septemvrie.

Grâu din România, adus de sementă la școala agronomică din Magyar-Ovár. „*Gazeta Săteanului*“ edată de dl C. C. Datculescu, proprietarul mării economii de model dela Slobozia-Galbenu (în România), aduce știrea, că pentru economia de model de lângă academia agronomică din Magyar-Ovár, s'a comandat mult grâu românesc din excelentul soi: „*Grâu românesc ameliorat*“ (îmbunătățit). Acest grâu a fost de ani de zile cerut și introdus și în Franța, unde a fost luat în catalogurile grânelor printre cele mai bune soiuri.

Intrevedere. După știri sosite la Londra, Impăratul Wilhelm al Germaniei în curând va face o vizită Țării-Rusiei. Să crede că această vizită ar sta în legătură cu chestia chineză.

Comisiunea economică a comitatului Sibiu a votat pentru anul școlar 1900—901 următoarele stipendii: tinărului *Alexandru Măcelariu* din Mercurea un stipendiu de 800 cor. și *Nicolae Iancu* din Mohu, 600 cor.,

ambilor pentru școala agronomică din Magyar-Ovár, ear' tinărului *Aurel Coscimet* din Sibiu, 200 coroane pentru școala agronomică din Medias.

Professor român la școala reală din Deva. Dl *Iosif Botean*, absolvent al facultății de filosofie din Cluj, stipendist al fundațiunii „Gorsdu”, a fost numit profesor la școlile superioare reale din Deva.

La gimnaziul din Blaj s'au înscris eștan în cele 8 clase gimnaziale 463 studenți.

Nenorocire. Mercuri s'a întâmplat în Deva o nenorocire mișcătoare. Un Rittmeister (căpitan de husari) mergând cu trăsura și spăriindu-se caii, a voit să sară din trăsura, dar' a sărit rău că trăsura i-a prins un picior și i-l'a rupt. Nenorocitul a fost transportat la spitalul din Sibiu. Când l'au ridicat s'e-l ducă la tren, răcnea de dureri ca un leu rânit.

Cum este păzit împăratul Germaniei O telegramă din Berlin spune, că Germanii poartă foarte mare grijă de împăratul lor și se iau mari măsuri polițienești spre a se ținea departe de persoana împăratului lor chiar și umbra primejdiei. Cu câtă îngrijire implineste poliția datorința în privința aceasta, se poate vedea și din următoarele date eșite acum în publicitate. Zilele acestea s'au dus polițiști în restaurantul „Unter den Linden”, au vizitat biletele oaspeților sosiți din străinitate, au vizitat și pașaporturile, precum și odăile de cătră strade. În Stetting, având în vedere, că în curând va merge acolo împăratul, măsurile față cu străinii au devenit mai aspre, și între altele restauratorilor li-s'a poruncit, ca pe acei streini, cari sosesc dela 7 ore sara și 6 ore dimineața neapărat s'e-vestească la poliție.

În viile dela *Homorod*, în comitatul nostru al Hunedoarei, s'a constatat că s'a încuibat filoxera. Asemenea în viile comunelor *Mohaci* și *Dombro* din com. *Turda-Arieș*. Comunele sunt, în privința viiei și produselor ei, puse sub carantină.

Nenorocire la manevre. În cursul manevrelor din jurul Lipovei s'a întâmplat săptămâna trecută o mare nenorocire. Un întreg regiment de husari făcea asalt în cel mai puternic galop, când un cal poticnind a căzut jos cu călăreț cu tot. Din cei cari urmau după el s'au împedecat de el și au căzut jos încă doi, împreună cu călăreții lor. Cum husarii înaintau în galop așa puternic, nu mai aveau nici timpul nici puțința de a evita pe nenorociții căzuți, și astfel întreg restul regimentului a trecut peste ei strivindu-i în copitele cailor. După trecerea regimentului, unul a fost ridicat mort deja, ear' cecălăți doi striviți de moarte.

Sărbările ducentenarului unirii, începute la Alba-Iulia, s'e vor urma în săptămâna viitoare la Blaj trei zile: Luni, Marți și Mercuri. Luni: pregătiri pentru Sinod și ilumi-

narea orașului sara. Marți: liturgie solemnă, la care după sf. *Evangelie*, E. S. Metropolitul va rosti cuvântul festiv, apoi prânz de gală la Metropolie, sara concert. Mercuri: liturgie festivă, sesiunea I. a Sinodului, îndată (a. m.) ședința literară a institutelor de învățământ; după prânz urmarea Sinodului.

Pentru măestrii din loc. La școala industrială din loc s'au început înscrierile învățăcelilor încă în 9 Se. t. Măestrii s'e grăbească a-și înștiința ucenicii, căci altfel vor fi pedepsiți. S'e plătește didactru de 4 cor.

I-au furat mortul. Un biet țeran din Iharoș a plecat cu băiețelul la *Csurgó* la medic. Cum e însă obiceiul țeranilor, s'a hotărât s'e-și ducă băiețelul la medic, când nu mai era chip de vindecare. A și murit mititelul pe cale, așa că tatăl s'e în loc de medic s'a dus la mésar s'e cumpere coșciug. Până s'e se tîrguiască în prăvălie, l'a lăsat în trăsura, legat într'un sac. Cineva a furat însă sacul. Numai a doua zi s'a aflat bietul om mortul în șanțul căii ferate, unde pungasii îl aruncaseră după-ce au văzut că în loc de marfă au furat un mort.

Starea economică a Angliei în 1875 și 1900. În 1875, Anglia număra aproape 33 milioane locuitori; azi ea număra aproape 41 milioane, ceea-ce arată o creștere de 8 milioane, sau 24% într'un sfert de veac, și aceasta dă astăzi 129 locuitori de kilometru pătrat. În privința densității populațiunii, Anglia are primul loc și nu este întrecută decât de două mici țeri, Belgia și Olanda, care au o populațiune și mai deasă. Ceea-ce este de însemnat, mai cu samă cu privire la populațiunea engleză, este faptul, că orașele dau numărul cel mai mare, 70% aproape, contrar dela ceea-ce e în cea mai mare parte din celelalte țeri.

Anglia a recoltat anul trecut 94 milioane hectolitri de cereale, din care 24 milioane hect. grâu; ea a recoltat afară de aceasta 6 milioane tone cartofi; în fiecare an importă (aduce din afară) 44—45 milioane hectolitri de grâu și afară de aceasta o mare cantitate de făină.

Dacă pământul englez nu e așa de roditor, în schimb subsolul (pătura de jos) produce foarte mult. Producțiunea mineralelor de toate felurile dau la 2 miliarde franci.

Budgetul Angliei în 1874—75 se urca la 1.858 milioane; în 1899—1900 s'a urcat la 3.343 milioane; în 1875, cheltuelile erau cu 13 milioane mai mici ca venitele, în 1899—1900 cheltuelile au fost cu 348 milioane mai mari ca venitele. Acest deficit este datorit resbelului cu Transvaalul.

Datoria publică a Angliei în 1875 era de 19.383 milioane; în 1899 datoria publică se cifrează cu 15.689 milioane, din ce rezultă că dela 1875 Anglia a scăzut 3647 milioane din datoria sa. Resbelul cu Transvaalul a obligat-o s'e redeschidă Cartea Mare (a datoriei).

Pricoina ce atâta vreme aprins sufletele, și aici și în România, pentru renta școlaelor române din Brașov, este azi de tot încheiată.

Guvernul român a trimis pe calea guvernelor la administrația financiară din Brașov 115.500 Lei, suma cât se cuvenia școlaelor pe cei 3 ani în cari nu și-a căpătat această rentă dela guvernul român, fiind în acest timp pertractările de arangeare definitivă a afacerii.

Și tot acum guvernul român a depus la cassa centrală de păstrare din Pesta suma de bani după care gimnaziul din Brașov s'e capete an de an 38.500 Lei la 15 Aprilie în fiecare an.

Asociațiunea și-a ținut Duminecă și Luni adunarea generală la Băile Herculane (Mehadia). A fost lume multă, salutări și preamări reciprocă între Asociație și Societatea de teatru, între oaspeți și găzduitori, s'a luat și o hotărîre căreia îi dăm mai ales importanță: de a sprăgini școlile populare după puțință și unde lipsa va fi mai mare.

Bani încă s'au adunat frumoși.

Adunarea generală viitoare se va ținea la Lipova.

Pentru regretatul cleric absolut Iullu Neamțu dela Dobra, și *Eugen Sêrbu* din Roșcani morți pe neașteptate în vara asta, colegii lor întruniți în Sibiu la examen de calificățiune, au ținut un parastas în biserica din Sibiu cetate, ear' adunând între sine bani, au făcut suma de 20 cor. 60 bani, pe care au trimis-o întru pomenirea aceluora, pentru „Masa studenților dela gimnaziul din Brad” în loc de o cunună trecătoare ce ar fi pus pe morminții lor.

E o pornire bună această înlocuire a cununilor prin dăruiuri spre scopuri nobile, căruia îi dorim o lățire cât mai mare.

Hârtii de 20 coroane au început s'e împărțite în țară zilele astea. În Pesta au văzut întâia în 11 Sept. n. Pe o față, cea pentru Austria, scrisoarea este nemțască, dar' pe de laturi e însemnat apoi în toate limbile țerii, între cari și românește, prețul hârtiei; pe latura cecălaltă însă, pentru Ungaria, scrisoarea e numai unguerească!

Bancnotele sunt de culoare roșietică și foile din Pesta scriu că nu-s prea frumoase.

„Fabrica” de conserve din Deva și-a început lucrarea prin pregătire de must de poame și compoturi de poame, faguri, punere de bureți în cutii în stare papricată și simpli. Preparatele acestea vor începe a fi expedate în curând piețelor cu cari s'a căutat legătură.

Nenorocire pe Dunăre. O nenorocire groaznică s'a întâmplat în 6 Sept. după ameazi pe Dunăre în apropiere de Cladova. În vaporul sêrbesc „Negotin”, care trăgea după sine pe Dunăre în sus patru șlepuri, s'a întâmplat o explozie (aprinde sdrobitoare) grozavă, care a nimicit vaporul și-a pricinuit moartea mai multora din personalul aceluia. Un căpitan, un controlor, doi cărmaci, mașinistul, patru matrozi și patru fochiști cu trupurile strivite în urma exploziei, și-au găsit moartea în valurile apei. Un singur cărmaciu, O badici, a putut s'e-și scape vieța. Vaporul,

sfârmat în mii de bucăți, se află în fundul rîului, împreună cu cadavrele nenorociților. Cu acest privilegiu s'a scufundat și vaporul „Milos”, încărcat cu cucuruz care s'a scufundat cu totul. Numai cele patru șleperi au putut fi scăpate și aduse până la Orșova. Paguba se urcă peste 200.000 cor.

Orcan (furtună) teribil într'un port de mare. Se telegrefează din New-York, că în portul dela Galveston a bătuit zilele acestea un orcan teribil, din cauza căruia mii de oameni și-au pierdut viața. Opt vapoare s'au scufundat. La mal s'au aflat până acum opt sute de cadavre de oameni. Numărul jertfelor orcanului se urcă la mai multe mii. Sute de oameni au fost răpiți și duși de valurile mării și cufundați departe.

Cele mai cetite în foi sunt Inserțiunile mici, fiind ele tare ieftine și acolo putându-se vesti cel mai mulți trebuințele lor.

Am deschis și noi rubrica Inserțiunilor mici și publicăm ori-cui **pentru numai un crucer (2 fl.) șirul**, tot ce ar dori să vestească. Ceică aveți ceva de vîndut sau de cumpărat, vestiți aci, și vă ajungeti întreit de repede scopul!

Chinezii își au fără indoială cultura lor vechie și trebuie se le-o admiti că în diferite ramuri au locul dintâiu. D. e. în producerea Lacului. Astăzi însă sunt întrecuți și în aceasta, anume prin uscarea repede și prin lustrul lacului ce se recomandă mai ales pentru văpsirea podilelor, și în această privință Lacul-Christoph și-a câștigat locul prim pe continent. Lacul-Christoph e așa de practic la întrebuițare încât nici o damă se nu întârzie a face cu el o probă. Fără miros, se uscă îndată și în proporție cu durabilitatea și bunătatea lui, e foarte ieftin. Pentru aceasta nu ne mai trebuie import din China. Fabrica pentru Austro-Ungaria a acestui lac aflată în Praga-Karolinenthal, are un deposit și în Orăștie la dl *Gustav Zobel*.

Prețul bucatelor.

Zilele din urmă se caracterizează prin aceea, că urcările ori scăderile prețurilor sunt foarte neînsemnate, liniștite. Bursele nu au teamă că va fi mare lipsă de bucate și de aceea nu se aruncă în cumpărări mari, cum ar face când ar prevedea în primăvară scumpețe. Ear' ale lor socotințe sunt cele mai apropiate de adevăr.

Piața din Blaj.

— la 13 Septembrie 1900. —

Grâu frumos, ferd. de 20 l. cu fl.	—80—95
Săcară, ferdela cu . . . . . fl.	—60—70
Orz ferdela cu . . . . . fl.	—60—70
Ovăș, ferdela de 20 litre cu . . . fl.	—35—40
Cucuruz, ferdela de 20 litre cu . fl.	—80—85
Fasolea, ferdela de 20 litre cu . fl.	1—110
Cartofi noi, ferdela cu . . . . . fl.	—30—40
Vin nou, litrul cu . . . . . fl.	—
Mere ferdela cu . . . . . fl.	—30—50
Nuci, ferd. cu . . . . . fl.	—
Carne de vită, 1 klgram cu . . . fl.	—40
» porc, » cu . . . . . fl.	—48
Slănină proaspătă 1 kl. cu . . . fl.	—50—52
» svîntată » cu . . . . . fl.	—58—72
Brânza, nouă 1 kl. cu . . . . . fl.	—40—44
Brânză în burduf cu . . . . . fl.	—
Ouă, 4—5 cu . . . . . fl.	—10
Pui de găină părechea cu . . . fl.	—30—70

FELURITE POVEȚE

Mijlocul de a avea fructe mari de tot. Pentru a avea fructe de acelea uriașe ce se vînd foarte scump, alegem de pe un pom viguros, o pară sau un măr cu arătare frumoasă, nici pătat nici viermănos și bine expus la soare. Băgăm apoi fructul împreună cu capetul crăcei, pe cât vom putea într'un borcan de sticlă cu gâtul larg, și în fundul căruia s'a pus puțină apă, astfel ca fructul să atîrne deasupra apei fără a se atinge de ea. Și el va crește acolo uriaș.

CE E NOU ÎN LUMEA MARE?

România și Bulgaria. Un ziar de frunte din România scrie: Dela un călător, care a trecut cu vaporul Dunărea de jos, primirăm o interesentă știre privitor la mișcarea de înarmare la granița Bulgariei. Eată ce ne scrie, între altele, amicul nostru:

Bulgarii sunt în mare febrere și se frământă grozav ziua și noaptea, ridicând șanturi și diguri de pământ pe înălțimele orașelor lor dunărene.

Se poartă obraznic cu Românii din Țară cari încearcă să treacă la ei, fiă chiar și cu pașpoarte în toată regula.

Niște vapoare rusești au descărcat la Ruscuc și Sistov 9 tunuri mici, puști și munițiuni, despre ceea-ce s'au convins cu ochii doi din funcționarii români.

În România nu se fac pregătiri, dar' a trecut în Dobrogea un regiment de geniu. Nimeni nu crede în războiu, dar' fiind Bulgarii așa de provocători, tot vor trebui să se facă ceva pregătiri și din partea românească. mai ales la granița Dobrogei, pentru ori-ce cas, căci cu nebunii nu știi ce se poate întempla.

Comitetul de redacție:

Președinte: **Dr. Ioan Mihu.**

Membrii: **Dr. St. Erdelyi, Ioan Mihailu Danil David și Constantin Baicu.**

Proprietar - editor: **IOAN MIHAIU**

Redactor respons.: **IOAN MOȚA**

Sz. 90—1900 tkvi. (98) 1—1

Árverési hirdetmény és árverési feltételek.

A m.-illyei kir. jbiróság mint tkkvi hatóság közhírré tesz, hogy L. Hosszu Ferencz dévai ügyvéd által képviselt Suba Maria szül. Popa m.-illyei lakosnő javára Suba József ohába-bisztrai lakos elleni végrehajtási ügyben 155 kor. 30 fillér tőke 20 kor. 30 fillér eddigi is jelenleg 19 kor. 30 fillérben megállapított költség, továbbá csatlakozást nyert özv. Suba Todosiéné szül. Popa Mária m. illyei lakosnő javára 108 korona tőke és jár. kielégítése véget az árverést elrendelte.

A dévai kir. törvényszék területén fekvő s a M.-Illye község 311 sz. jtkvben irt A † 1 rend 1625 hrsz. ingatlan 10 fillérben, továbbá az A † 2 rend 1685—1686 hrszámú ingatlan 432 koronában, végül az A † 4 rend 1968 hrszámú ingatlan 400 koronában megállapított kikiáltási árban 1900. évi szeptember hó 28-ik napján d. e. 9 órakor ezen kir. jbiróság árverelő helyiségében megtartandó nyilvános árverésen következő feltételek alatt fog eladás alá kerülni u. m.:

1. Ha a megállapított kikiáltási áron felüli ígéretet senki sem tenne az árverésre kitűzött ingatlan a kikiáltási áron alól is eladtni fog.

2. Árverezni kívánók bánatpénzül tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 1 fillért, 43 kor. 20 fillért és 40 koronát készpénzben vagy az 1881 évi LX. tcz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt I. M. rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. tcz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. jbiróság tkkvi irodájában és M.-Illye község előljáróságánál megtekinthetők.

Kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság.

M.-Illyen, 1900. évi április hó 25.

Gungea, kir. aljbíró.

Inserțiuni mici

Publicări la acest loc costă numai 1 cr. șirul.

Miere de stup

foarte frumoasă, bine străcurată, limpede ca cristalul, se află la invetătorul I. Muntean în Cugir (Kudsir) cu 50 cr. kg. (96)

Acest articolu n'ar trebui să lipsească din nici o casă românească, fiind mai bună și mai ieftină ca zaharul, și se poate folosi ca leac la multe boale. Cafeaua și tea e mai bună cu miere decât cu zahar.

„Du” - „du”.. (97)

adecă du-lce du-lce... Da, dulce-dulce îmi e fiecare clipă a trecerii mele pe stradă când în acele treceri te zăresc sub indiscretele perdele, — dar' grele ca picuri de plumb căzuți pe inimă sau ca durerea de cap după loul de loterie pierdut cu care câștigaseși un haupttreffer, — așa-mi par clipele când, trecând, nu te arăți. ??

Un Invetăcel

de măcelar se primește numai decât în măcelăria subscrișului.

Să fie în vîrstă dela 15—17 ani, sănătos și voinic. (24)

Condițiile se stabilesc prin bunăînțelegere.

Nicolae Opincariu
măcelar, Orăștie.

Un băiat

de 13—14 ani care au avut 3—4 clase normale, se primește ca invetăcel la (99)
A. Cristea,
croitor, Orăștie.

Ferărie - Rotărie

În lucrătorea subscrișilor se pregătesc în cel mai scurt timp și în modul cel mai bun, ori-ce lucruri de ferărie și rotărie. (95)

Facem apel la publicul nostru din loc și jur, să ne cerceteze și onoreze cu multe comande, asigurându-l că vor fi mulțumiți toți cu lucrul nostru.

În drumul țerii.
Ilie Lădăriu, ferar
și Nic. Filimon, rotar.

Un căpău

negru, subțire la nas, galben la foale, foarte bun gonaciu de porc, de vulpi, de iepuri și de tot felul de sălbăticiuni, se află de vînzare la subscrișul.

Căpăul fiind excelent de bun, îl dau pentru probă una ori două săptămâni și numai după aceea se fie cumpărat. Dacă însă s'ar potopi în vremea asta, cercătorul lui trebuie să-l plătească.

Prețul 50 fl. (98)
Ioan Roșu Iagăru
în Geoagiu-de-jos (Algyógy)

